

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN
B.V.D.

FA7708/18
's-Gravenhage, 29 Juli 1955.
Javastraat 68

No.: 286296
Bijl.: 1

Betr.: CPN-partijbestuurszitting.

G E H E I M

Hierbij heb ik de eer Uwe Excellentie te doen toekomen een overzicht betreffende de begin Juli gehouden zitting van het Partijbestuur der CPN.

HET HOOFD VAN DE DIENST

AAN:

Zijne Excellentie de Minister-President
te 's GRAVENHAGE

Mr L. Einthoven.

GEHEIM.

C.P.N. PARTIJBESTUURSZITTING JULI 1955.

Op 2 en 3 Juli 1955 vond te Amsterdam een uitgebreide zitting van het Partijbestuur van de CPN plaats.

Van wat uit betrouwbare, doch niet te verifiëren bron over het daarop verhandelde bekend is geworden, hebben vooral de slotwoorden van de algemeen secretaris der CPN, Paul de Groot, de aandacht getrokken.

Daarin gaf hij te kennen dat het probleem van de verhouding tussen de partij en de (communistische) vakbeweging niet grondig genoeg besproken was. De Groot wees er op, dat de communistische partij, algemeen gesproken, tot taak heeft de reactie te verslaan, de regering te "wippen", kortom de regeringsmacht desnoods met geweld te veroveren.

De vakbeweging daarentegen, die communisten en partijlozen omvat, moet op basis van de sociaal-economische problemen klassebewust strijd voeren voor bestaansverbetering.

De door de CPN opgerichte EVC is geen organisatie die ten doel heeft "de regering omver te werpen", al kan ze daartoe wel een groot aandeel leveren door te werken aan de bewustwording van de massa.

In het verband gezien van het aan de orde gestelde probleem t.w. de afbakening van de taken van de CPN en de EVC, wordt in deze woorden van Paul de Groot niet méér gezien dan een peging om in een theoretische uiteenzetting over de taken van partij en vakbeweging t.a.v. het probleem van de samenwerking tussen beide organisaties enige klaarheid te brengen.

Naar het voerkomt heeft De Groot daarbij in grote trekken gevolgd wat in Stalin's in 1924 gehouden voordrachten over de "grondslagen van het Leninisme" is vastgelegd. (Uitgave Pegasus 1946 - hoofdstuk 8 "De Partij" pag. 74 e.v.).

Al zullen dan ook Paul de Groot bij deze beschouwingen geen gedachten aan een uitvoering daarvan in het huidige tijdsbestek mogen worden toegeschreven, toch is het teruggrijpen naar passages uit het arsenaal van theoretische stellingen en uitspraken van de grote voorman Lenin opvallend voor een tijd, waarin de communisten grote moeite doen om geloof en vertrouwen te winnen voor hun gedachten van vreedzame co-existentie.

Overigens heeft deze zitting ook om andere redenen de aandacht getrokken.

De CPN heeft omtrent de zitting nog vrijwel niets prijsgegeven. Zij beperkte zich tot de publicatie van een summier communiqué in "De Waarheid" van 6 Juli. Daarin werd vermeld dat "een aantal partijgenoten die in de vakverenigingen actief zijn of in belangrijke bedrijven" de zitting hadden bijgewoond. Verder, dat 34 partijgenoten aan de discussie deelnamen. De behandelde onderwerpen werden

zeer globaal aangeduid.

De Kominformkrant van 15 Juli 1955 maakte met enkele woorden van de zitting van het Nederlandse partijbestuur gewag.

Volgens inlichtingen van de in het begin van deze brief aangeduide bron waren in totaal ongeveer 100 personen aanwezig. Naast leden van het partijbestuur (54 man groot) namen vrijgestelden van de EVC en enkele bedrijfsarbeiders aan de bijeenkomst deel.

Zoals al dadelijk bij de opening door Paul de Groot werd medegedeeld was het doel van de bijeenkomst de richtlijnen van het laatste partijcongres aan de praktijk te toetsen en lag het niet in de bedoeling direct omtrent de aan de orde komende kwesties een beslissing te nemen. Teneinde een nadere diepgaande bestudering van het besprokene mogelijk te maken werd het verloop van de zitting door de zorg van de partijleiding op de geluidsband vastgelegd.

Aan de hand van het de aanwezigen toegezonden discussiemateriaal werd door Bertus Brandsen, lid van het partijbestuur en secretaris van de EVC, een inleiding gehouden, waarbij hij o.m. releveerde, dat bij het stellen van de looneisen in de staking van het Amsterdamse overheidspersoneel fouten waren gemaakt en dat bij de stakingsleiding van de tram een anti-communistische en anti-vakbondsinstelling aan de dag was getreden.

Blijkens een afschrift van de uitnodiging, welke van het partij-secretariaat was uitgegaan, zou de Amsterdamse staking een van de vraagstukken zijn, welke voor behandeling in aanmerking kwam. In een bij de uitnodiging gevoegde bijlage, die hierover handelde, kwam tot uiting, dat de partij bij de voorbereiding van deze stakingen een dominerende rol heeft gespeeld. Gesteld was o.m.: "Bij het rijdend personeel van de Tram en bij de S.R. (Stadsreiniging) kwam de staking tot stand op grond van een min of meer bewuste voorbereiding". "Eind Januari werd door het districtsbestuur (van de GPN) besloten om bij de Tram door te stoten. In Maart werd een voorlopig actiecomité gevormd, dat de vergadering van 30 Maart uitschreef, waar het stakingsbesluit van "voorlopig" 24 uur werd genomen".

Sprekende over de werkclassificatie wees Brandsen er op, dat al scheen deze soms verbetering voor de arbeiders met zich te brengen, het uiteindelijk resultaat er van toch slechts een grotere uitbuiting van de arbeiders was. Hij oefende verder critiek uit op de EVC/Metaal. Bij de DRAKA had men in 1954 de fout begaan de ondernemingsraadverkiezingen te boycotten en bij de Hoogovens was de kandidaatstelling voor de kernverkiezingen niet "vakbonds-democratisch" geweest, d.w.z. de leden van de EVC/Metaal waren er onvoldoende bij betrokken.

Over de uitslag van de kernverkiezingen bij de Hoogovens had de pas tot partijbestuurder verkozen vrijgestelde van de EVC/Metaal, Chris van Gellekem, een analyse geleverd in een andere bijlage van de uitnodiging. Als oorzaken van het verlies van vier zetels van de eenheidslijst, waar de EVC achter stak, noemde Van Gellekem o.a. het ontbreken van partij-groepen bij de Hoogovens; de uitgave van onjuist verkiezingsmateriaal, waarin o.a. critiek op de NVV-leiders werd geuit en het onvoldoende functioneren van de plaatselijke partij-afdelingen in IJmuiden en Beverwijk. Volgens

dit document was na de kernverkiezing - voorlopig nog met gering succes - getracht contact op te nemen met de in de kern gekozen NVV-ers om tot een gemeenschappelijk optreden van NVV-ers en EVC-ers te komen. Van Gellekom slaakte naar aanleiding hiervan de verzuchting, dat nog veel te verbeteren viel aan het contact tussen partij en vakbeweging, dat in het verleden veel te wensen had overgelaten.

Komende tot de bespreking van de financiële positie van de EVC stelde Brandsen vast, dat de EVC schulden heeft en haar inkomsten het niet mogelijk maakten de vrijgestelde bestuurders behoorlijk te salariëren. Daardoor is de EVC ook niet in staat om bekwame leden-bedrijfsarbeiders als vrijgestelden aan te trekken. Het geringe getal der vrijgestelden maakt het volgens Brandsen noodzakelijk om het werk meer te centraliseren. De bestuurders moeten zich in het bijzonder richten op de belangrijkste bedrijfstakken en bedrijven. Ter verbetering van de financiële positie van de EVC stelde hij voor om geleidelijk in de diverse EVC-bonden tot contributie- verhoging over te gaan.

Kennelijk heeft de CPN met het bijeenroepen van de besproken partijbestuurszitting de bedoeling gehad een aanvang te maken met de toepassing van de algemene richtlijnen van het jongste partijcongres in haar belangrijkste nevenorganisatie, de EVC.

Zoals bekend is de strekking van deze richtlijnen: het bewerkstelligen van een concentratie van krachten op de relatief nog sterke delen van de partij en de nevenorganisaties en daar waar de objectieve voorwaarden voor actie gunstig lijken.

In communistische kringen bestaat de verwachting dat de komende maanden een grote beweging op het loonfront te zien zullen geven.

De CPN acht hiermede een voorwaarde voor actie aanwezig. In haar gedachtegang komt het er nu op aan de partij en de vakbeweging te concentreren op de belangrijkste bedrijfstakken en bedrijven. Dit zou mede de behandeling ter partijbestuurszitting van de analyse van de uitslag van de kernverkiezing bij de Hoogovens kunnen verklaren.

De onderwerpelijke partijbestuurszitting onderscheidt zich in tweerlei opzicht van de gebruikelijke bijeenkomsten van dit partij-orgaan:

- a. doel was niet in klein verband (dagelijks bestuur en partij-secretariaat) genomen beslissingen te doen bekrachtigen, maar eerder de aanwezigen vertrouwd te maken met de hierboven besproken noodzaak van concentratie en centralisatie.
- b. de partijleiding wilde zich door de mogelijkheid van een soort "open gesprek" te scheppen, oriënteren omtrent hetgeen er leeft in EVC-kringen. Hierop wijst o.m. het in de agenda vermelde, dat de aanwezigen alles ter tafel konden brengen wat zij van belang achtten.

De indruk werd verkregen, dat van een open gesprek als door het partijbestuur werd beoogd maar betrekkelijk weinig

is terecht gekomen. De partijgenoten blijken er uiterst huiverig voor te zijn gedachten naar voren te brengen, die niet overeenstemmen met de door de partijleiding uitgestipelde lijn.

Overigens kan aan de hand van wat over het verhandelde bekend is geworden wel worden geconcludeerd dat De Groot ten aanzien van het geven van concrete richtlijnen voor samenwerking tussen CPN en EVC niet veel verder is gekomen dan het bepleiten van een nauwe samenwerking en voortdurend overleg niet alleen op landelijk maar ook op districts-niveau.

28 Juli 1955.